

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА КАБЕЛЬНОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»)»**

Виконавець:

студентка ФМЕ, гр. 64

Франціан Віра Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі, в умовах глобалізації світової економіки, виробництво продукції на експорт є важливою та невід'ємною складовою господарської діяльності кожного успішного підприємства. Здійснення експорту стає важливою передумовою для розширення ринкової присутності за кордоном, збільшення обсягів виробництва, а також підвищення якості продукції, що сприяє зміцненню конкурентних позицій підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Головним критерієм доцільності активізації експортної діяльності промислового підприємства є її ефективність. Ефективність господарської діяльності є однією з економічних категорій, що виступає підґрунтям для відбору та реалізації альтернативних варіантів економічного розвитку підприємства, обумовлює доцільність реалізації інноваційно-інвестиційних проектів створення нових видів продукції і послуг та ін.

Протягом останніх років ефективність експортної діяльності вітчизняних промислових підприємств значно знизилась. На сучасному етапі в економіці України відбувається спад промислового виробництва, зниження обсягів експорту продукції найважливіших галузей промисловості країни, до яких належить і кабельна промисловість. Для вирішення даної проблеми, перед промисловими підприємствами постає необхідність прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності експорту своєї продукції. Такі обставини підвищують актуальність та необхідність дослідження стану та перспектив підвищення ефективності експортної діяльності підприємств кабельної промисловості.

Мета дослідження. Дослідження ефективності здійснення експортних операцій на підприємстві кабельної промисловості та визначення основних напрямів її підвищення.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність поняття ефективності експортної діяльності на підприємстві;
- розглянути фактори, що впливають на ефективність експортної діяльності підприємства кабельної промисловості;
- узагальнити методи оцінки ефективності експортної діяльності промислового підприємства;
- проаналізувати особливості експортної діяльності ПАТ «Одескабель»;
- провести оцінку ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель» та факторів, що на неї впливають;
- скласти комплекс організаційно-економічних заходів підвищення ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель»;
- розробити пропозиції щодо розширення ринків збуту з метою підвищення ефективності експортної діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процес здійснення експортної діяльності промислового підприємства та її ефективність.

Предметом дослідження виступає комплекс пропозицій щодо підвищення ефективності експортної діяльності підприємства кабельної промисловості «ПАТ «Одескабель»».

Методи дослідження. При написанні роботи застосовувались такі методи дослідження: аналіз та синтез, метод наукового пізнання, метод порівняльного аналізу, формально-логічний метод, діалектичний метод, метод SWOT – аналізу. Для оцінки ефективності експортної діяльності підприємства були використані такі методи, як графічні, математичні, методи статистичного аналізу, економіко-математичні методи та методи експертних оцінок.

Інформаційною основою є періодичні видання, наукова література, електронні ресурси, законодавчі документи, офіційно опублікована статистична інформація, звіти ПАТ «Одескабель».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (69 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 128 сторінок. Основний зміст викладено на 105 сторінках. Робота містить 27 таблиць, 25 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 2 статті:

1. Астаф'єва В.А. «Методичні підходи до оцінки експортної діяльності підприємств» // «МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ» - Одеса – 2019- №9 – С. 216-222;
2. Астаф'єва В.А. «Сучасні тенденції структури та динаміки світового ринку товарів кабельної промисловості» // Всеукраїнський форум з проблем міжнародних економічних відносин «Розвиток міжнародної торгівлі в умовах глобальних економічних дисбалансів» - 2019- С.23-17.

Взято участь у:

1. Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених «Глобальні та регіональні аспекти інноваційного розвитку економіки» у секції «Теоретичні та прикладні проблеми сучасних міжнародних економічних відносин» з доповіддю «Сучасні тенденції структури та динаміки світового ринку товарів кабельної промисловості» (28 березня 2019 р.)

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретико-методичні засади дослідження ефективності експортної діяльності підприємства кабельної промисловості*»

розглянуто сутність ефективності експортної діяльності, чинники, що впливають на ефективність експортної діяльності підприємства кабельної промисловості, методи оцінки ефективності експортної діяльності промислових підприємств.

У другому розділі *«Аналіз ефективності експортної діяльності підприємства кабельної промисловості ПАТ «Одескабель»»* проаналізовано експортну діяльність ПАТ «Одескабель» та чинники, що на неї впливають, проведено оцінку ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель».

У третьому розділі *«Напрями підвищення ефективності експортної діяльності підприємства кабельної промисловості ПАТ «Одескабель»»* запропоновано ряд організаційно-економічних заходів підвищення ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель», розглянуто перспективи розширення ринків збуту з метою підвищення ефективності експорту підприємства.

ВИСНОВКИ

У результаті аналізу широкого спектра теоретичних та аналітичних джерел щодо сучасного стану ефективності експортної діяльності підприємства кабельної промисловості та визначення напрямків її підвищення, зробимо такі висновки:

1. Аналіз сучасних наукових досліджень, проведений у першому розділі, виявив, що поняття «експортна діяльність» є досить складним та невизначеним, оскільки досі немає єдиної думки щодо сутності цієї економічної категорії. В результаті аналізу теоретичних підходів різних дослідників вважаємо, що експортна діяльність - це системний тривалий процес, що складається з певних етапів, до яких належить підготовка компанії до експорту, адаптація товару до вимог потенційного ринку збуту та власне здійснення експорту, що несе за собою певні економічні наслідки.
2. Головною умовою проведення експортної діяльності промислового підприємства є її ефективність. Узагальнюючи думки різних авторів, нами було обрано найбільш оптимальне визначення поняття ефективності експортної діяльності промислового підприємства, що, на нашу думку, означає здатність організації досягати своїх цілей на зарубіжних ринках за умови економічності використання всіх видів ресурсів.
3. Варто зазначити, що ефективність експортної діяльності підприємств кабельної промисловості підлягає впливу великої кількості чинників, що приводять до позитивних та негативних змін. На основі досліджень нами було сформовано класифікацію основних чинників впливу на ефективність експортної діяльності підприємств та визначено, що найпоширенішою класифікацією є поділ чинників на внутрішні та зовнішні.
4. Аналізуючи методи оцінки ефективності експортної діяльності підприємства кабельної промисловості нами були виокремлено три основні методи: метод оцінки експортної діяльності за допомогою системи показників, метод факторного аналізу та метод експертних оцінок чинників впливу на ефективність експортної діяльності. В результаті дослідження методичних підходів ми сформували набір

найважливіших показників, які доцільно застосовувати для комплексної оцінки ефективності експортної діяльності підприємства кабельної промисловості, серед яких: питома вага експорту у загальному обсязі реалізованої продукції, валютна ефективність експорту; ефективність експорту підприємства; рентабельність експорту; економічний ефект експорту. При здійсненні факторного аналізу нами пропонується проаналізувати вплив факторів на зміну експортної виручки та на зміну ефективності експорту продукції.

5. У другому розділі нами було досліджено особливості сучасного стану ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель». Проаналізовано динаміку зміни обсягу експорту та його частки у загальному обсязі реалізації за період з 2014 по 2018 роки. Було виявлено, що за п'ятирічний період обсяги експорту збільшились у 3,6 рази. Основною продукцією ПАТ «Одескабель», що йде на експорт, є: ЛАН-кабелі, волоконно-оптичні кабелі, силові кабелі та проводи самонесучі ізольовані. Географічна структура експорту ПАТ «Одескабель» є досить великою та різноманітною. Завдяки розвитку Інтернет-торгівлі підприємство з кожним роком охоплює все більше і більше ринків збуту своєї продукції. Експорт здійснюється переважно в країни Центрально-Східної Європи і Європейського Союзу (Франція, Чехія, Румунія, Словаччина, Польща та ін.), а також Великобританія, США і країни Африки.

6. На основі дослідження чинників впливу, нами було зроблено SWOT – аналіз експортної діяльності ПАТ «Одескабель» та визначено основні істотні проблеми, що впливають на експортну діяльність підприємства, до яких належать: зниження ділової активності споживачів кабельно-провідникової продукції та дефіцит оборотних коштів; високі норми податків та часта зміна податкового законодавства України; ризик нестабільності курсу національної валюти; зростання цін на енергоносії; відсутність ефективної форми організації відділу, що здійснює експортні операції тощо.

7. Для оцінки ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель» нами було проаналізовано основні показники, такі як економічна ефективність експорту, рентабельність експорту, економічний ефект експорту та валютна ефективність експорту. Було виявлено, що з 2015 по 2018 роки розглянуті показники мають поступову тенденцію до зниження, що негативно відображається на діяльності підприємства. За п'ятирічний період показник ефективності експорту знизився на 10,6%, рентабельність експорту зменшилась на 11%, різниці між показником валютної ефективності експорту та оберненим курсом валюти зменшилась на 0,0048 EUR/грн. або на 81,4%.

8. Проведений факторний аналіз експортної виручки та ефективності експорту по 3 основним видам продукції дозволив визначити, що на зниження ефективності експорту ПАТ «Одескабель» з 2017 по 2018 роки вплинули такі фактори, як підвищення собівартості експортної продукції; підвищення накладних витрат на експорт; зменшення кількості експортної продукції.

9. Також, було оцінено чинники впливу на ефективність експортної діяльності ПАТ «Одескабель» методом експертних оцінок, та було виявлено, що найбільше, на думку експертів, на ефективність експортної діяльності підприємства впливають: високий рівень конкуренції на зовнішньому ринку; високий рівень вимог до

технологічних показників якості в європейських країнах; популярність торгової марки за кордоном; система управління виробництвом, професійність та компетентність працівників відділу; рівень якості виробленої продукції.

10. У третьому розділі нами було запропоновано заходи підвищення ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель». Для вирішення проблем, пов'язаних з експортною діяльністю ПАТ «Одескабель» нами було запропоновано ряд організаційних-економічних заходів. До організаційних заходів, що можуть значно покращити діяльність підприємства на зовнішніх ринках, ми віднесли:

- підвищення конкурентоспроможності експортної продукції підприємства шляхом постійного проведення виробничих інновацій та проведення політики диверсифікованості виробництва продукції.

- участь у міжнародній науково-технічній співпраці, яка включає спільну розробку науково-технічних проблем, обмін науковими результатами і виробничим досвідом, спільну підготовку кваліфікованих кадрів. Нами пропонується вступ ПАТ «Одескабель» до міжнародних організацій, таких як «Міжнародна електротехнічна комісія (ІЕС)», «Міжнародна конференція «Jicable»», «Міжнародна рада з великих електричних систем високої напруги «Cigre»».

- встановлення новітнього програмного забезпечення в області експортної діяльності – Export On-Demand, що дозволить ПАТ «Одескабель» покращити свою діяльність на міжнародному ринку, знизити ризики, пов'язані з дотриманням експортних вимог, і підвищити ефективність експорту.

- створення відділу зовнішньоекономічної діяльності, що дозволить здійснювати ефективне управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та досягти максимальної ефективності експортних операцій.

11. Серед економічних заходів підвищення ефективності експортної діяльності нами було виділено заходи щодо мінімізації виробничої собівартості експортної продукції, заходи зниження накладних витрат на експорт.

12. Крім того, для підвищення ефективності експортної діяльності та збільшення обсягів експорту продукції нами було запропоновано заходи розширення ринків збуту кабельної продукції ПАТ «Одескабель», а саме участь у міжнародних промислових виставках та ярмарках, маркетингові заходи щодо стимулювання збуту продукції, а також вихід та збільшення обсягів експорту на ринках країн Європейського Союзу.

АНОТАЦІЯ

Франциан В.А., «Стан та перспективи підвищення ефективності експортної діяльності підприємства кабельної промисловості (на прикладі ПАТ «Одескабель»)),

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за магістерською програмою «Міжнародні економічні відносини»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження - процес здійснення експортної діяльності промислового підприємства та її ефективність.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти дослідження ефективності експортної діяльності промислового підприємства, узагальнено чинники, що мають вплив на ефективність експортної діяльності, розглянуто основні методи оцінки ефективності експортної діяльності промислового підприємства.

Проведено організаційно-економічну характеристику експортної діяльності ПАТ «Одескабель», досліджено чинники внутрішнього та зовнішнього середовища, що впливають на ефективність експорту. Проаналізовано показники ефективності експорту, проведено факторний аналіз експортної виручки та ефективності експорту та експертну оцінку чинників впливу на ефективність експортної діяльності підприємства кабельної промисловості.

Запропоновано ряд організаційно-економічних заходів підвищення ефективності експортної діяльності та визначено основні заходи розширення ринків збуту як напрям підвищення ефективності експортної діяльності ПАТ «Одескабель».

Ключові слова: експортна діяльність підприємства, експорт, ефективність експортної діяльності, оцінка ефективності експорту, факторний аналіз, експертний метод оцінки, напрями підвищення ефективності експортної діяльності.

ANNOTATION

Frantsyan V.A. “State and prospects of increasing the efficiency of export activity of the cable industry enterprise (on the example of PJSC“ Odeskabel ”)”,
thesis for Master degree in specialty 292 «International economic relations» under the program «International economic relations»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2019

Thesis consists of three sections. The object of study is the process of export activity of an industrial enterprise and its efficiency.

Diploma thesis considers theoretical aspects of research on the efficiency of export activity of an industrial enterprise, generalizes the factors that have an impact on the efficiency of export activity of the enterprise of the cable industry, considers the main methods of assessing the efficiency of export activity of an industrial enterprise.

Organizational and economic characteristics of PJSC “Odeskabel” export activity were carried out, internal and external environmental factors affecting the efficiency of export activity of the enterprise were investigated. Indicators of export efficiency were analyzed, factor analysis of export earnings and export efficiency and expert evaluation of factors which influence on efficiency of export activities of the cable industry were made.

A variety of organizational and economic measures for improving the efficiency of export activity have been proposed and the main measures for expanding the sales markets have been identified as a direction for increasing the efficiency of export activity of PJSC "Odeskabel".

Keywords: export activity of the enterprise, export, efficiency of export activity, estimation of export efficiency, factor analysis, expert method of estimation, directions of increase the efficiency of export activity.